

Som jag planerat gjorde jag nu ett par års uppehåll i min Annabeskrivning och tog då tillfället i akt att göra några resor till Paris dit jag brukade anlända i den vackra skymningen. Gick ibland och besökte conciergen på rue du Louvre fast man inte kan säga att jag kände henne särskilt väl. En kväll berättade hon att Bibliothèque Nationale sökte folk som kunde arbeta nere i magasinerna och redan morgonen därpå stod jag på trappan utanför dåvarande adressen rue de Richelieu 58 och visades än hit än dit men kom ändå till slut fram till den avdelning som anställde folk. Jag går nu inte in på all den kontroll jag måste utstå men till slut blev jag ändå anställd. Conciergens son var mycket vänlig och skrev under ett papper vari min absoluta hederlighet intygades och så kunde jag omgående börja arbeta djupt nere i källarvalven, bland de magasinerade böckerna. Jag överväldigades av mängden böcker, här fanns sannerligen en motsvarighet i skrift till katakombernas magra människoben. De underjordiska gångarna måste från början ha grävts ut på samma sätt som gångarna nere i de djupa katakomberna, enda skillnaden var att där förvarades ben efter människor, här böcker. Alla utrymmen var sprängfyllda med böcker, från början hade man fyllt hyllorna, sedan av utrymmesbrist staplat böcker ovanpå böckerna och hyllorna förmådde inte längre hållbara den kolossala tyngden och det var, ska ni veta, den egentliga anledningen till att jag och några andra skulle arbeta där. Från stora salar till minsta skrymslen i magasin och kulvertar, överallt fanns det böcker från golv till tak och böckerna var från sin första till sin sista sida fyllda med människobeskrivningar. Att hyllorna nu inte längre förmådde bära allt hade blivit mer och mer uppenbart ty böcker tunga av beskrivningar föll oavbrutet ner på golvet från de överfyllda hyllorna och vid varje stöt mot golvet uppkom ett ljud som av en dov suck. Man kunde se att de varit så hårt hopklämda att de öppnade sej redan på väg ner mot golvet och ut virvlade lösa blad – så mycket böcker föll hela tiden att det var omöjligt att hålla reda på var nånstans man skulle stoppa in de lösa sidorna. Det skedde helt säkert en förblandning som vi som plockade upp där inte rådde för. Det var också stor risk att man skulle råka trampa på de lösa bladen. Vi stoppade in sådana lösa sidor här och var så gott vi kunde men det var mycket som låg kvar på golvet och resten måste man sopa upp med kvasten, det var framför allt min uppgift att försiktigt gå omkring med en kvast och sopa upp dem igen. Nu till frågan: Kunde jag tänka? Uppstod tankar hos mej, under dessa förhållanden och i denna miljö? Nej. Tunga av beskrivningar föll volymerna, det var som om det pågick jordbävningar inne i böckerna, de skakade till och föll, skakade till och föll och man blev liksom förlamad i tankarna av alltsamman, man tog kanske upp en sida som lossnat någonstans ifrån och läste några ord och det stod så mycket egendomligt att man blev alldeles förstummad.

Varje dag hade vi som arbetade och slet under marknivån tillåtelse att ta en kort rast, fast lugnt var det ju inte: Tunga av människobekymmer föll böckerna hela tiden ner, de låg på stengolvet runt omkring oss, de föll från hyllorna, föll och föll och vid ett tillfälle bar det sej inte bättre än att jag fick en tung Don Quijote-foliant i huvudet så att det blixtrade till. Ja, det blixtrade till! Mirakulöst nog slogs jag av en tanke! Vilken tanke var det då som i logikens tjänst uppstod hos mej? Att antalet redan befintliga människoskildringar var mer än tillräckligt och att inga fler behövdes? Nej, så tänkte jag inte alls – det intressanta var att jag tänkte alldeles tvärtom. Det föll mej nämligen nu in att den kolossala mängd redan skrivet material som det här rörde sej om var ett gott bevis på människosjälens totala outtömlighet. Även om man slog samman alla noveller, romaner, dikter och skådespel som redan fanns och som beskriver hur människor tänker och allt som de gör så skulle man ändå inte få en fullständig överblick av vad en människa innehåller.